

Polítiques microeconòmiques i federalisme regulatori

Francesc Trillas

PUNT DE VISTA
23

La Fundació Carles Pi i Sunyer no comparteix necessàriament les opinions expressades pels autors que col·laboren en les seves publicacions.

Revisió de textos:
Joan Josep Vallbé

© de l'edició: Fundació Carles Pi i Sunyer d'Estudis
Autonòmics i Locals
Barcelona, juliol 2004

Dipòsit legal núm.: B-37.779-04
ISBN: 84-95417-50-2

FRANCESC TRILLAS I JANÉ

francesc.trillas@uab.es

Nascut a Barcelona el 1965, és doctor en Economia per l'Institut Universitari de Florència (1999), Màster en Economia aplicada per la Universitat Autònoma de Barcelona (1995) i llicenciat en Història (1988) per aquesta mateixa universitat. Actualment és professor del Departament d'Economia i Història Econòmica de la Universitat Autònoma de Barcelona, investigador de l'Institut d'Economia de Barcelona i consultor a la Universitat Oberta de Catalunya. Entre 1999 i 2002 fou *Research Fellow* de la London Business School així com –entre 1991 i 1995– regidor de Joventut de l'Ajuntament de Barcelona.

Les seves publicacions principals són:

- “The Takeover of Enersis: The Control of Privatized Utilities”, *Utilities Policy* 10 (2001): 25-45.
- “Mergers, Acquisitions and Control of Telecommunications Firms in Europe”, *Telecommunications Policy* 26 (2002): 269-286.
- “Empreses, mercats i governs en la reforma de les indústries de xarxa”, *Revista econòmica de Catalunya* 45 (2002): 32-42.
- “L'OPA de Gas Natural sobre Iberdrola: sobre el mercat de control corporatiu en els sectors

regulats", *Revista econòmica de Catalunya* 47 (2003): 13-23.

- (amb John Stern): "Independence and Discretion in Telecommunications Regulation: Lessons from Independent Central Banks", *Utilities Policy* 11 (2003): 191-201.
- "The Structure of Corporate Ownership in Privatized Utilities", *Investigaciones económicas* 28 (2004): 257-284.

CONTINGUTS

I. Introducció	7
II. Impulsar la productivitat i l'estat del benestar sense caure en el proteccionisme	11
III. Federalisme: el rol dels diferent nivells administratius en les polítiques microeconòmiques	27
IV. Conclusions	43
Referències	45

I. INTRODUCCIÓ

1. Els canvis de govern a Catalunya i a Espanya a finals de 2003 i principis de 2004 s'han produït paral·lelament a una diagnosi amplament compartida de pèrdua de pes de l'economia catalana i de model de creixement inadequat en l'economia espanyola. Això planteja als nous governs una gran oportunitat d'actuació, a la qual es respon habitualment amb la bona voluntat de compartir la diagnosi per part dels nous governants, però amb una certa confusió a l'hora de plantejar les receptes, que es fa palesa en seqüències d'anuncis, desmentiments, globus sonda, etc. Es posa de manifest una certa necessitat de definició d'objectius i principis. Aquesta definició s'ha de plantejar fonamentalment en les polítiques de caràcter microeconòmic (és a dir, aquelles polítiques que es refereixen al comportament dels agents econòmics, ja siguin consumidors, empreses o institucions), ja que les tradicionals polítiques macroeconòmiques, de caràcter monetari o fiscal, avui no estan en mans dels poders nacionals o regionals, o ho estan sota unes restriccions que permeten (probablement per bones raons) un marge de maniobra molt estret.

2. En aquest sentit, una lliçó bàsica dels llibres de text d'economia és que, tot i que els mercats

perfectament competitius sota una sèrie de condicions ideals donen lloc a resultats socialment desitjables (són eficients), en la majoria de casos reals aquestes condicions ideals no es compleixen i existeixen guanys potencials derivats de la intervenció pública. Aquesta idea elemental (que Stiglitz va denunciar), que els partidaris del *Consens de Washington* no havien tingut en compte a l'hora de realitzar les seves propostes per als països anomenats en transició o pels països en vies de desenvolupament, es pot aplicar en àrees tan importants, i aparentment tan diferents (però que estan marcant l'agenda dels governs recentment escollits), com les polítiques energètiques, les polítiques respecte a les fusions, o les polítiques respecte a les decisions d'estalvi i endeutament de les famílies.

3. Una possible llista no exhaustiva de principis a partir dels quals desgranar una política de reformes microeconòmiques, pot estar basada per exemple en la que ha fet recentment Ed Balls, l'assessor econòmic principal del ministre d'Hisenda britànic, Gordon Brown:

- Una economia forta i una societat justa, no només haurien de recolzar sinó millorar positivament els mercats allà on puguin operar en l'interès públic.
- Els mercats tenen limitacions, i en aquestes situacions el finançament, la regulació o la

provisió pública poden ser la solució més eficient i equitativa.

- Els governs també es poden equivocar a l'hora de corregir les mancances del mercat. Per aquest motiu, la provisió de serveis públics ha d'operar en un marc d'actuació que assegurï l'eficiència i l'equitat.

Aquests principis es poden utilitzar per intentar assolir els següents objectius:

- Elevar de manera sostenible la taxa de productivitat de l'economia.
- Incrementar la taxa de població ocupada.
- Construir una societat més justa.
- Prestar serveis públics d'alta qualitat.

4. Un cop definitis els principis i els objectius, es pot treballar en l'elaboració d'estratègies i polítiques concretes, com és l'augment de la inversió en activitats d'innovació o l'atracció de seus d'empreses o la millora de les polítiques de defensa de la competència. Però sense principis i objectius compartits i expressament definits, serà difícil avançar sense donar la sensació d'improvisació o descoordinació. En aquest sentit, la recerca d'acords entre governs i agents socials, com l'acord marc al qual s'ha arribat recentment per la internacionalització de l'economia catalana, poden crear els entorns adequats on definir conjuntament aquests

principis i objectius. Pel que fa a la resta d'aquest document, en la segona secció aprofundiré en els principis bàsics de complementarietat entre Estat i mercat que ens han de permetre impulsar la productivitat i consolidar l'estat del benestar sense caure en el proteccionisme (amb alguns exemples sobre les decisions d'estalvi i altres); en la tercera presentaré arguments sobre el necessari paper dels poders sub-estats en aquest context de noves polítiques microeconòmiques; i en la darrera secció presentaré breus comentaris a tall de conclusió.

II. IMPULSAR LA PRODUCTIVITAT I L'ESTAT DEL BENESTAR SENSE CAURE EN EL PROTECCIONISME

5. En el nou debat sobre com aconseguir un model de creixement econòmic més sostenible a llarg termini, sovint s'utilitzen conceptes que poden semblar útils, però que també serveixen per camuflar interessos d'aquells que voldrien situar-se "lampedusianament" en el nou model sense que no res canviï per a ells. Em refereixo per exemple a l'abús de termes com "competitivitat" o "economia productiva", dos conceptes l'absència dels quals dels llibres de text d'economia hauria de fer despertar sospites. En alguns contextos s'utilitza "competitivitat" per a descriure aquells mercats on hi ha més competència. En altres, de fet en la majoria dels casos, i intueixo que més correctament, s'utilitza per descriure la capacitat (per part de les empreses, i abusant una mica més del terme, per part dels països¹) per sortir guanyadors en els processos caracteritzats per la presència de competidors. En aquesta segona acepció, una empresa pot ser més competitiva per moltes raons, algunes desitjables i altres no tant: perquè és més eficient que les altres, perquè diferencia el seu

¹ Paul Krugman, un defensor per altra banda de la intervenció de l'Estat en l'economia i fins i tot de "polítiques industrials" estratègiques, ha denunciat repetidament que es pugui traslladar mimèticament la idea de competència entre empreses a la idea de competència entre països.

producte, perquè té preus més baixos (aquestes són raons desitjables), perquè rep subvencions o altres ajudes de l'Estat, perquè es devalua la moneda en la qual estan denominats els seus productes, o perquè abusa d'una posició dominant (i aquestes ja són raons menys desitjables). Per això jo crec que és més aclaridor parlar de l'objectiu públic d'augmentar la productivitat, més que no pas d'augmentar la "competitivitat". Això ens podria fer pensar que utilitzar el concepte d'una economia "més productiva" és correcte, i ho és sempre que *productiva* sigui un adjectiu referit a productivitat, però si utilitzem *productiva* per oposició a *no productiva* en el sentit d'aquella part de l'economia que no produeix productes físics, i més en concret per oposició als mercats financers, estarem cometent un greu error, ja que els mercats financers són tan necessaris per al desenvolupament dels països com ho són els mercats de productes físics.

6. Tots els governs seriosos del món, i especialment els més preocupats per la igualtat i per la qualitat de vida del conjunt de la població, tenen oberts debats sobre quin ha de ser el rol de l'estat per fer possible alts nivells de renda per càpita i una distribució justa de la riquesa. En aquest sentit, és necessari no només que els estats afinin el seu rol com a promotors dels mercats i correctors de les seves mancances, sinó que reflexionin sobre com

innovar en els seus propis processos productius, és a dir, en la provisió de béns públics i en el funcionament de l'Administració pública. Els estats tenen la responsabilitat de vetllar per la millora de la productivitat del sector públic, i contemplar fórmules d'introducció d'incentius, pressions competitives i finançament privat d'infraestructures públiques allà on sigui possible i necessari. En un context de restriccions fiscals però de necessitat de desenvolupar polítiques microeconòmiques per augmentar l'eficiència de l'economia, convé desenvolupar principis que assoleixin el màxim consens sobre la fixació d'impostos i preus públics, sense caure en anuncis no reflexionats.

7. Els mercats i els estats no són entitats incompatibles entre els quals un hagi de triar. Les velles classificacions entre intervencionistes i liberals perden força sentit si acceptem el fet que els mercats *poden* ser instruments poderosos i que els estats *poden* ser instruments útils per a la seva correcció. No només això, sinó que els estats forts són totalment necessaris perquè els mercats es desenvolupin adequadament. Els mercats proliferen espontàniament en qualsevol país pobre. El que distingeix els països més desenvolupats dels que ho estan menys, entre altres factors, és el grau de sofisticació dels mercats. I els mercats més sofisticats operen on els governs són forts i sostenen aquests mercats sofisticats. Sabem però que fins i tot els

mercats més sofisticats poden donar lloc a ineficiències, i per tant (per la presència d'externalitats, problemes d'informació, poder de mercat o existència de béns públics, com enuncien els llibres de text de microeconomia) també en aquests caldrà l'acció correctora, i no només el recolzament, dels estats. Aquesta acció correctora sabem que pot portar a millorar l'eficiència (per exemple, a través d'una exigent política de defensa de la competència); i fins i tot no ens haurem de quedar aquí, perquè la majoria de persones no en tenen prou amb l'eficiència (aconseguir que el "pastís" sigui el més gran possible), sinó que exigeixen uns alts nivells d'equitat, de manera que també és necessària l'acció distributiva de l'Estat, i també exigeixen nivells de seguretat davant de les incerteses a què estem sotmesos en els mercats globalitzats. El que sembla cada vegada més difícil i poc convincent és buscar excuses per evitar que els mercats actuïn, introduïnt restriccions en l'operació dels mercats. Els governs s'han de concentrar molt més en la correcció de les ineficiències i les polítiques distributives i de consolidació de l'estat del benestar. Les polítiques socials són per altra banda també polítiques de creixement econòmic, en la mesura que permeten incrementar l'oferta laboral i permeten augmentar la capacitat de consum i inversió del conjunt de la població.

8. A partir del reconeixement d'un ampli rol dels

estats, cal plantejar-se com s'ha de produir la intervenció. Quan aquesta no es carrega de raons i no es fa amb totes les garanties d'imparcialitat, objectivitat i transparència, és quan es deixa el camp obert per als ideòlegs de la no intervenció. Cal reforçar la discrecionalitat sota control de les polítiques públiques. Per exemple, podem plantejar-nos, quan apareix un anunci de fusió, aliança o OPA, què els hi agafa, als nostres responsables polítics? Per què aquestes curses per a fer declaracions i pronunciar-se ràpidament sobre la bondat o maldat d'un o altre anunci? Què s'hauria de defensar des del punt de vista dels interessos del conjunt de la societat? Quan entrem en l'anàlisi de les polítiques microeconòmiques, sovint els matisos i els detalls són molt més importants que no pas en les polítiques macroeconòmiques. Alguns d'aquests matisos són obvis, tot i que encara convé recordar algunes obvietats. Per exemple, que la grandària de les empreses que ha d'augmentar és la grandària de les petites empreses, no de les empreses que ja són grans. Hi ha dues veritats factuais que poden ajudar a emmarcar el debat sobre la grandària de les empreses i la necessitat de fusions:

- En mercats oligopolístics amb competència imperfecta (és a dir, on les empreses ja gaudeixen d'un cert poder de mercat), la fusió entre dues empreses, si no es produeixen disminucions de costos rellevants, augmenta el poder de mercat

del conjunt d'empreses del mercat (de fet, ja que les fusions impliquen costos administratius i productius, els grans beneficiats de les fusions poden ser les empreses del mateix mercat que no es fusionen).

- En mercats oligopolístics amb llibertat d'entrada, el número d'empreses que entren a operar en els mercats tendeix a ser excessiu, perquè les empreses, quan prenen la decisió d'entrar en el mercat o no, no tenen en compte tots els elements d'eficiència productiva que són rellevants des del punt de vista del conjunt de la societat.

Des del primer punt de vista, les fusions entre empreses tendeixen a veure's de manera sospitosa. Des del segon punt de vista, les fusions entre empreses tendrien a situar el número d'empreses més a prop de l'òptim, i la seva grandària mitjana també. En sectors on hi ha considerables barreres a l'entrada i el poder de mercat de les empreses existents ja és molt elevat (en comparació amb el mateix sector en altres països, per exemple), no sembla que les fusions siguin quelcom que els poders públics hagin de veure necessàriament amb entusiasme, tot i que poden admetre-les posant condicions estrictes a la seva realització, després d'un procés transparent i objectiu de decisió. En sectors molt atomitzats, on les empreses existents tenen marges més reduïts perquè s'enfronten a

majors pressions competitives, pot ser raonable buscar polítiques que ajudin a incrementar la grandària mitjana de les empreses, tot i que una major permissivitat per a les fusions només sigui una de les possibilitats. Una via complementària seria incentivar les ampliacions al capital extern de les empreses familiars.

9. Com ha dit l'economista Miguel Ángel Lasheras (*Cinco Días*, 3-6-04), la relació entre grandària i eficiència de les empreses no és trivial:

El primer tópico que conviene abandonar es dar por supuesto que el tamaño de las empresas está relacionado con su eficiencia; que los campeones nacionales, identificados por su tamaño, son siempre preferibles en el sector energético a un tejido empresarial de unidades menores que compitan para sobrevivir. El tamaño, al menos en economía, no siempre es lo que importa para conseguir eficiencia. Algunas actividades del sector energético, como la comercialización y la generación, pueden funcionar mejor con unidades empresariales de dimensión relativamente pequeña que con grandes corporaciones. Esta menor dimensión les puede ayudar a situarse cerca del consumidor, a especializarse territorial y funcionalmente, a adquirir flexibilidad para adaptarse a cambios inesperados

y a innovar con éxito en procedimientos y procesos de reducción de costes y de gestión de riesgos.

La defensa del tamaño por el tamaño debe dejar su sitio a un análisis de ventajas e inconvenientes, de costes y beneficios, de definición de mercados relevantes que permita encontrar las mejores soluciones en cada caso. Casi nunca existirán procesos cuya conclusión sea simplemente o sí o no, o blanco o negro, o mayor o menor.

I el mateix autor afegeix de forma encertada:

Combinar este conjunto de intereses, en ocasiones contradictorios, corresponde por Ley a los órganos de regulación y competencia del Gobierno. No me cabe ninguna duda que el actual Gobierno cumplirá esta obligación legal y terminará identificando las condiciones bajo las que se puedan autorizar los procesos que se planteen. Y estas condiciones, muy probablemente, parecerán excesivas y duras a las empresas implicadas, porque equilibrarán los intereses de colectivos sociales no representados en los órganos de decisión empresarial que inician el proceso de autorización. En fin, estoy convencido de que la posición de los reguladores y del Gobierno ante los procesos de acuerdo o fusión, sean

estos los que en estos días han ocupado la prensa u otros similares que puedan ir cuajando en el futuro, se materializará en unas condiciones bajo las cuales las alteraciones estructurales puedan deparar beneficios para el interés general. Esta posición es muy diferente a encender una luz roja o verde, sin matices, para aplaudir o paralizar la operación en su conjunto.

10. Les possibilitats d'avançar cap a un model de creixement econòmic més sostenible a llarg termini, i per tant més eficient i basat en la millora de la productivitat i la capacitat d'innovació, també tenen molt a veure amb la capacitat de millorar el funcionament i el govern de les nostres grans empreses, i la seva relació amb els poders públics i l'esfera de la política. La relació entre política i negocis ha d'estar presidida per la màxima objectivitat i transparència. S'han de despolititzar totalment les decisions que tenen a veure amb la presa de decisions productives: fusions, concursos públics, ajudes públiques. Durant molts anys les decisions de les administracions als diferents nivells han depengut massa de si un govern i una gran empresa estaven o no en un moment de "bones relacions". Això hauria de deixar de ser així radicalment, pel bé dels governs i pel bé de les empreses.

11. L'excessiu endeutament dels consumidors és un altre terreny on poden ser d'aplicació els principis que poden portar a una adequada intervenció dels poders públics. La nova majoria socialista al Congrés dels Diputats ha decidit amb bon criteri incorporar al programa legislatiu una proposició no de llei rebutjada pel PP en la legislatura anterior destinada a protegir els consumidors que entren en fallida per processos de sobre-endeutament sobrevingut. Aquesta interessant iniciativa, de la qual caldrà veure'n els detalls, posa sobre la taula un problema que afecta molt directament la vida quotidiana de milions de persones. Voldria apuntar algunes reflexions al respecte, amb comentaris sobre les decisions d'estalvi, la situació de mercats concrets que afecten a l'estalvi (com l'habitatge) i la necessitat de desenvolupar més i millor els mercats financers.

En l'àmbit macroeconòmic, els estalvis proveeixen els fons necessaris per a finançar la inversió (junt amb les entrades de capital exterior), per exemple en projectes d'innovació, en infraestructures, etc. En l'àmbit microeconòmic, els estalvis permeten realitzar inversions individuals (per exemple en formació) per augmentar la renda futura, donen seguretat de cara al futur i indirectament contribueixen a una actitud desitjable de desenvolupament personal. L'estalvi i la possibilitat d'adquirir actius juguen un paper important per poder donar

oportunitats als ciutadans: són un aspecte molt important de l'estat i la societat del benestar.

Hi ha milions de persones (8M al Regne Unit) que es considera que estalvien massa poc i poden tenir seriosos problemes quan es jubilin. A Espanya:

- S'ha produït un gran creixement de l'endeutament de les famílies en poc anys: del 45 al 90% de la renda bruta disponible entre 1991 i 2004 (concentrat en l'endeutament per habitatge).
- Però han crescut els actius i els passius i la càrrega financera s'ha mantingut més estable.

Endeutar-se no és intrínsecament dolent. El que pot ser perjudicial són determinades pautes d'endeutament. Hi ha una sèrie de mancances del mercat que impedeixen que les persones prenguin decisions òptimes d'estalvi (és a dir, hi ha guanys potencials derivats d'algun tipus d'intervenció pública):

- informació asimétrica i dèficit de transparència;
- barreres a l'entrada;
- falta de competència, comportant productes financers molt inflexibles i amb costos elevats per als estalviadors;
- incentius fiscals distorsionadors.

Què poden fer els governs?

1) Millorar les condicions de l'entorn que faciliten l'estalvi: proporcionar estabilitat macroeconòmica i un mercat ben regulat de serveis financers.

2) Facilitar informació financera als ciutadans, millorar l'accés a l'assessorament financer i la qualitat del mateix, i desenvolupar productes financers que siguin senzills i fàcils d'entendre.

3) Crear incentius adequats a l'estalvi assegurant que el sistema fiscal no penalitza els estalviadors.

4) Crear mecanismes semblants al procediment de fallida i suspensió de pagaments de les empreses per als consumidors en cas de sobre-endeutament sobrevingut, en la línia del que va proposar el PSOE en la legislatura anterior.

No només els governs poden intervenir per millorar els mercats. Què poden fer les associacions de consumidors?

1) Pressionar les governs perquè duguin a terme les polítiques esmentades.

2) Promoure canvis culturals: consum responsable, desenvolupament sostenible, promoure la liberalització regulada dels mercats financers (aconseguir que

hi hagi més productes financers, més fiables, que hi hagi més risc i més sota control).

3) Vigilar la publicitat enganyosa (de cotxes, de segones residències).

Respecte a la relació entre endeutament i pautes de consum i inversió, reproduexo a continuació les dades presentades per Julio Rodríguez López (expresident del Banc Hipotecari (*El País* 19-5-04)):

Número d'habitatges/número de llars	
Espanya	1.5
Unió Europea	1.1

Crèdit Immobiliari/Crèdit a famílies i empreses (Espanya)	
1996	38,5%
2001	50,5%

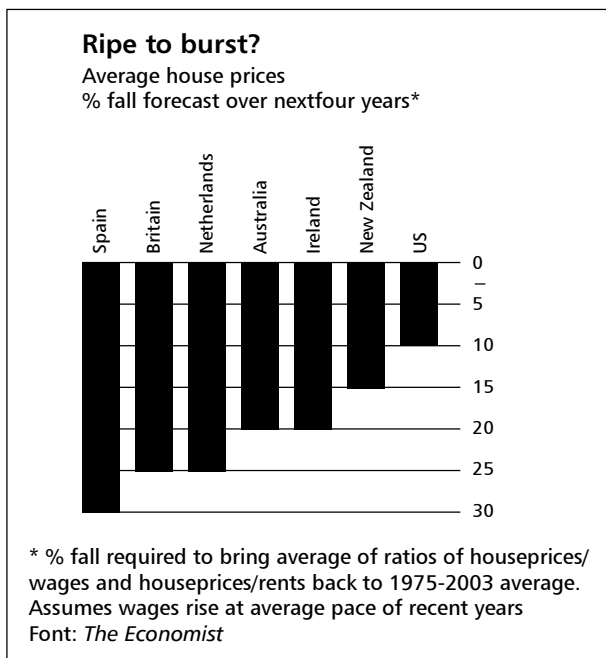
Avui, per tant, gran part del risc del deute està concentrat en l'habitatge: es compren masses habitatges.

12. Durant molts anys s'ha donat per descomptat que calia comprar pis, i s'ha creat la cultura de la necessitat de ser propietaris d'un habitatge. En

realitat caldria separar les decisions de consum de les decisions d'inversió. Comprar un habitatge és una inversió i s'ha de comparar amb els costos i beneficis d'inversions alternatives, no s'ha de comparar amb viure de lloguer. De fet, no són dues opcions alternatives: un pot comprar un pis i viure de lloguer en un altre. Si un viu en el seu pis de propietat deixa de percebre un lloguer (deixa de percebre un rendiment que sí que percebria si hagués fet una altra inversió), per tant el valor del lloguer és el cost d'oportunitat del pis: té el mateix cost econòmic viure en el pis comprat que viure en el pis d'un altre propietari, i aquest cost és en ambdós casos el preu del lloguer (per tant, pagar el lloguer no és més "llençar els diners" en el cas de viure de lloguer que en el cas de viure de compra). Sens dubte, existeixen greus problemes derivats de la compra de pisos i habitatges: la riquesa queda concentrada en un mateix actiu (contra el principi fonamental de diversificació de riscos), dependència total del valor de l'habitatge en el futur, etc. Avui l'endeutament i capacitat de consum de moltes famílies es basa en l'efecte riquesa proporcionat per l'alt preu de l'habitatge a Espanya: els preus de l'habitatge *poden baixar*; de fet és probable que baixin: és absurd plantejar-se opcions d'endeutament i inversió pensant que els preus de l'habitatge *segur* que segueixen pujant.

La taula següent reproduïx les xifres recentment

publicades a la revista *The Economist* on es veu clarament que el país on el preu de l'habitatge està més per sobre del seu valor raonable a llarg termini és precisament Espanya:

De fet, encara que no baixin els preus de l'habitatge, aquells que estan convençuts que comprar és millor que llogar, se suposa que quan es venguin el pis present seguiran pensant el mateix i voldran tornar a comprar, però el pis nou que es vulguin comprar també haurà pujat de preu!

Un problema que pot explicar per què malgrat tot persones intel·ligents compren pisos és que hi ha pocs productes en els mercats financers amb les facilitats que es donen per als crèdits hipotecaris.

13. En realitat, és imprescindible desenvolupar els mercats financers al servei de tots els ciutadans, desenvolupar més "l'economia no productiva": microcrèdits, mecanismes per donar valor a petites propietats (en la línia de les propostes de l'economista peruà Hernando De Soto); en els països en vies de desenvolupament i per les famílies pobres dels països desenvolupats, els mercats financers són una oportunitat. S'han de realitzar accions públiques que permetin desenvolupar més i millor aquests mercats, que permeten que un no es quedi amb la seva assignació inicial de consum avui i consum demà, sinó que pugui posar en el mercat allò que té (renda futura, petites propietats) a canvi d'allò que no té (capacitat de consum present).

III. FEDERALISME: EL ROL DELS DIFERENTS NIVELLS ADMINISTRATIUS EN LES POLÍTIQUES MICROECONÒMIQUES

14. En la secció anterior he intentat argumentar que, amb una sèrie de principis i objectius prèviament definits, les polítiques públiques de caràcter microeconòmic poden contribuir a desenvolupar els mercats donant lloc a nous productes i quantitats adequades de producte, així com preus que reflecteixin els costos socials de producció i que siguin prou baixos. I poden també contribuir a corregir les mancances dels mercats en aquelles situacions, prou abundants en la pràctica, on les solucions de mercat no són eficients (per la presència d'externalitats, béns públics, poder de mercat o asimetries d'informació). En aquesta secció voldria exposar quin ha de ser el rol dels poders territorials en aquestes polítiques microeconòmiques d'impuls i correcció dels mecanismes de mercat.

En aquest sentit, seria útil i aclaridor disposar de regles d'actuació o objectius quantificables com el 60, 20, 20 o 50, 25, 25 de la política fiscal en el cas de la regulació i les polítiques microeconòmiques, però és molt més difícil. A l'espera d'un tractament més aprofundit en el futur, em limitaré aquí a exposar quin pot ser el rol dels poders regionals i

locals pel que fa a la política industrial i a la reforma del sector elèctric.

15. La “política industrial”² entesa en un sentit estret com a conjunt d’actuacions de l’estat per promoure la posició en els mercats de les empreses nacionals, ha estat un terreny que durant molts anys ha servit perquè els sectors més neoliberals influïts d’una manera o altra per l’escola de Chicago desacre-ditessin qualsevol intervenció de l’Estat en l’economia. En aquest sentit, la defensa d’aquestes polítiques industrials ha estat força vulnerable, i ha permès que governs com el nordamericà en l’era Reagan o l’espanyol en l’era Aznar sostinguessin que la millor política industrial era aquella que no existia. En aquest sentit, ha estat molt més reeixida la defensa (valgui la redundància) de les polítiques de defensa de la competència, que malgrat l’atac global al qual s’han vist sotmeses també des de l’escola de Chicago (que sosté bàsicament que tot poder de mercat és transitori i que per tant la majoria d’esforços del sector públic contra les fusions, col·lusions o abusos de posició dominant

² Poso cometes perquè diferents economistes i diferents llibres de text tenen diferents opinions sobre el que és la política industrial. Per exemple, el llibre de text d’Economia Industrial de la *Universitat Oberta de Catalunya* considera que la política industrial és la política de defensa de la competència i la regulació de monopolis naturals, mentre que Cabral (1997) també inclou la subvenció d’empreses nacionals que operen en oligopolis internacionals i les polítiques estratègiques de promoció de sectors o *clusters* industrials.

són contraproductius), avui s'han assentat com una peça bàsica de les polítiques microeconòmiques de qualsevol país desenvolupat, i que gaudeixen del suport d'una massa crítica d'estudis acadèmics tan teòrics com empírics basats en la Teoria de l'Organització Industrial.

Aquest desequilibri (ben resumit per exemple en el capítol 10 de Cabral, 1997) entre la solidesa de les polítiques de defensa de la competència i la vulnerabilitat de les "polítiques industrials" hauria de moure a la reflexió i convidar a buscar estratègies menys vulnerables que tinguessin estabilitat en el temps i que fossin compatibles amb la promoció d'economies obertes i competitives. És en aquest context on caldria emmarcar les receptes que es vulguin utilitzar per a combatre el fenomen de les deslocalitzacions (segueixo en aquest aspecte com a guia l'article de Vicente Salas a *Expansión* del 24-2-04). Idealment, les polítiques industrials haurien d'evitar reduir a zero (o convertir-los en una subvenció encoberta) els costos enfonsats en què incorren les empreses quan s'instal·len en un territori. Per aquest motiu no s'haurien de finançar totes les inversions en infraestructura i molt menys subvencionar generosament la compra de sòl. A més, les polítiques públiques s'han d'adreçar a promoure les inversions en aquells actius que han de romandre en el territori quan les empreses

tanquen la seva activitat –per exemple, el teixit de proveïdors amb *know-how* transferible a la producció per a altres clients, i la formació incorporada al capital humà dels treballadors. Les polítiques públiques han de prioritzar les subvencions als programes, pactats amb les empreses receptores de les ajudes en el moment d'instal·lar-se i mentre realitzen la seva activitat normal, que millorin al màxim possible l'ocupabilitat externa dels treballadors i transfereixin coneixement valuós al conjunt del teixit productiu, procurant al mateix temps que sigui l'empresa la que financii la inversió en capital humà més específic.

En qualsevol cas, com deia Vicente Salas en el mateix article, és irrellevant afirmar que la millor política industrial és la que no existeix perquè la solució de “no política industrial” no forma part de cap equilibri polític realment existent.

16. Al mateix temps és necessari, a les Comunitats Autònomes espanyoles i en particular a Catalunya, treure el màxim partit a l'existència, a partir d'una sentència del Tribunal Constitucional de 1999, d'organismes específics de defensa de la competència. Aquests organismes, en concret la Direcció General de Defensa de la Competència i el Tribunal Català de Defensa de la Competència seria desitjable que anessin més enllà de la resolució dels expedients que tenen legalment encomanats, i que

realitzessin una tasca d'estudi i difusió de la defensa de la competència en representació dels consumidors, habitualment menys organitzats que les empreses amb posicions de domini. En un recent estudi, Nadal i Roca (2003) destaquen el paper especial que poden realitzar aquests organismes en dos fronts especialment:

- Aquells sectors que operen a nivell local on es donen situacions de poder de mercat, sense que tinguin efectes a gran escala, però que afecten a la qualitat de vida de les comunitats. Estaríem parlant del poder de mercat d'empreses públiques locals (com les funeràries) i regionals, o dels problemes de poder de mercat de col·legis professionals o de determinats distribuïdors en el sector comercial. En aquest darrer terreny, per cert, seria molt més eficient que l'objectiu d'evitar posicions dominants no derivades d'una major eficiència es combatessin precisament amb els instruments recentment adquirits de defensa de la competència, i no amb mesures administratives restrictives del funcionament dels mercats, com són les restriccions dels horaris comercials. Per altra banda, si es considera que hi ha col·lectius de distribuïdors que tenen especials problemes derivats de l'aparició de mercats més competitius, o que són especialment necessaris perquè suposen una externalitat positiva pels efectes desitjables sobre la seguretat i paisatge

urbans, és millor utilitzar mecanismes més directes i transparents de naturalesa fiscal.

- Sectors on els problemes de demanda es manifesten a nivell local i regional, tot i que l'oferta actuï en l'àmbit nacional o fins i tot internacional, com és el cas de les indústries de xarxa. Les xarxes es despleguen sobre el territori i per tant els nivells de govern més propers als ciutadans poden disposar de millor informació pel que fa a costos i demanda, i per tant estan en millor situació per regular almenys determinats segments d'aquestes indústries i per protegir els seus consumidors. Cal, però, estar atents i corregir el que poden ser dos riscos de la proliferació d'agències autonòmiques de defensa de la competència: el risc de captura dels organismes per part de les empreses o d'alguns sectors, i les dificultats per crear equips qualificats de professionals augmenta amb la dispersió d'aquests tipus d'organismes, per la qual cosa s'han de crear mecanismes de prevenció i actuació al respecte.

17. En aquest sentit, seria també desitjable que aquestes polítiques no fossin només objecte d'atenció per part dels organismes especialitzats, sinó que que formessin part del discurs dominant de les principals autoritats. És clar que perquè sigui així aquestes hi han de trobar avantatges polítics, en un context on sovint es veuen pressionats per

sectors poc interessats amb criteris globals d'eficiència. ¿Pot formar part la defensa d'un entorn més obert i competitiu d'un equilibri polític? Cada vegada més, tot i que no sense tensions, ja que en la mesura que més i més sectors actuen en un context competitiu (per raons internacionals derivades de la globalització), seran més aquells que pressionaran perquè desapareguin les situacions de privilegi. És notable en aquest sentit la pressió creixent de les empreses industrials catalanes perquè baixin els preus i millori la qualitat de subministrament de les empreses elèctriques, o la pressió implícita però no menys important que fan les multinacionals ja instal·lades o que es volen instal·lar a Catalunya perquè els seus treballadors qualificats trobin un entorn caracteritzat per una elevada qualitat de vida, no només pel clima, sinó també per l'obertura i qualitat dels centres comercials, els preus, la qualitat de les institucions i l'eficiència dels mercats, etc.

18. Sens dubte, les possibilitats d'incrementar l'eficiència de l'economia catalana o espanyola passen també per millorar l'eficiència de l'economia europea. Molts passos s'han donat en els darrers anys en aquest sentit, sent-ne la culminació la creació de la moneda única. De totes maneres, falta molt en molts aspectes per crear un autèntic mercat únic europeu. La Cimera de Lisboa es va plantejar una sèrie d'objectius en aquest terreny,

però estan molt lluny d'assolir-se. Per exemple, no s'entén massa bé (si no és per l'existència d'interessos creats) per què estem encara tan lluny de poder operar en un mercat únic en les indústries de xarxa, on tant la tecnologia com la legislació en teoria permeten fer-ho. Per exemple, no és massa comprensible per què avui no es pot contractar la subscripció a una empresa de telefonia mòbil o de televisió per satèl·lit d'abast europeu. Hi ha però un terreny on existeixen institucions preliminars i models de referència per tal d'avançar decisivament en els propers anys, i amb resultats que podrien ser decisius per al funcionament dels mercats d'altres productes: em refereixo a la creació d'un model de mercat elèctric estàndard a la UE, amb la millora de les inter-connexions i l'ampliació de les (en alguns casos ja existents, sobretot al centre i nord d'Europa) xarxes transeuropees.

19. A través de les directives sobre electricitat, la Unió Europea s'ha fixat com a objectiu liberalitzar en la mesura del possible la generació i comercialització d'electricitat i alhora assegurar el subministrament fent possible nivells elevats d'inversió. Això implica la coexistència de mecanismes de mercat i mecanismes administratius. En la mesura que les xarxes elèctriques es despleguen sobre el territori, que la inversió en plantes de generació d'electricitat té conseqüències rellevants pel que fa a l'entorn geogràfic, i que existeixen externalitats

de xarxa que fan necessària una coordinació en temps real dels sistemes, es fa necessària una participació en aquests mecanismes administratius dels diferents nivells de govern.

20. De fet, el federalisme regulatori en electricitat ja existeix, als Estats Units, a Europa, al Canadà, a Austràlia i a l'Argentina com a mínim. Em refereixo al fet que diferents territoris són responsables de decisions importants que afecten a l'estructura o funcionament dels sistemes elèctrics.³ Prenguem com a exemple el que Oates (1999) anomena federalisme de laboratori, pel qual en situació d'incertesa sobre el resultat de diferents polítiques, diferents territoris prenen diferents vies per resoldre un mateix problema i amb el temps el resultat obtingut per cadascun revela la quina de les opcions era la més encertada. Doncs bé, sense aquest federalisme de laboratori, avui no sabríem que:

- L'estructura industrial del sistema elèctric d'Anglaterra, amb una estricta separació vertical entre generació i transmissió, i una elevada desconcentració forçada pels poders públics en

³ L'àmbit de les polítiques pràctiques en electricitat no sempre coincideix amb les fronteres estatals: els mercats elèctrics majoristes que es considera que han tingut un funcionament més exitós són el PJM (que agrupa diversos estats a l'Est dels Estats Units) i el NordPool (que agrupa el conjunt de països escandinaus, siguin o no, com Noruega, membres de la Unió Europea).

generació, és més eficient que l'estructura d'integració vertical a Escòcia.

- El model de mercat elèctric PJM de l'Est dels Estats Units, caracteritzat entre altres factors per un elevat grau d'integració entre els mercats elèctrics i l'Operador del Sistema (la instància responsable del despatx i gestió del sistema elèctric), així com per la presència de diferents col·lectius d'interessats o *stakeholders* en les decisions d'inversió, és més eficient que el sistema que es va assajar anteriorment a Califòrnia, caracteritzat per l'existència de mercats elèctrics de generació més descentralitzats, sistema que va col·lapsar l'any 2001.

Mantenir aquests elements de federalisme de laboratori és desitjable. Altres raons per les quals també és desitjable que els poders més propers als ciutadans tinguin un paper important en la presa de decisions tenen a veure amb la necessitat d'acostar les solucions a les preferències o als costos de la població en cada territori:

- Quan els sistemes elèctrics estan congestionats, l'electricitat té un preu diferent en diferents zones de la xarxa definides per les "bosses" de congestió que es creen. Si existeix l'obligació de posar el mateix preu en un sol país, aleshores els preus de l'electricitat no reflecteixen els costos que per a la societat té la seva producció. El sistema

elèctric llavors no està enviant els senyals adequats per prendre les decisions eficients de consum i inversió. Això passa avui en la majoria de països europeus, però no en tots (per exemple, a Noruega s'admeten diferents preus regionals quan hi ha congestió). Seria desitjable que s'acceptés la possibilitat de preus diferents per zones, complementat amb la possibilitat d'atorgar subsidis explícits de servei universal en aquelles zones on el resultat fós un preu que socialment es considerés massa elevat. Per altra banda, en un Mercat Únic europeu progressivament interconnectat, no té massa sentit que els preus únics estiguin definits per estats membre, que no tenen massa relació amb les zones de congestió ni amb la xarxa elèctrica interconnectada. Sí que tenen a veure molt sovint (però no sempre, com revela el cas del NordPool, o mercat elèctric en el qual participen tots els països escandinaus) amb les zones on funcionen determinades regles de mercat, però precisament un dels elements que fa que aquests mercats siguin poc eficients és que l'absència de preus nodals o regionals impedeix l'emissió de senyals adequats de mercat.

- Seria desitjable adequar les regles de retribució en distribució elèctrica a les condicions de densitat de població i costos en general de cada territori. Des d'aquest punt de vista, i també tenint en compte que la distribució d'electricitat

no es caracteritza tant per la forta presència de tot tipus d'externalitats com el transport d'electricitat, seria desitjable que els diferents territoris, probablement el que a la Unió Europea es coneix com a regions, o almenys per exemple a Espanya algunes Comunitats Autònomes, poguessin ser les encarregades de decidir els sistemes de retribució en el segment de distribució. Realment, avui sembla una contradicció que per exemple a Catalunya la Generalitat tingui competències en la imposició de multes per mancances de qualitat en la distribució, i que en canvi no sigui la responsable de la regulació de preus en distribució. En aquest sentit, els poders locals i regionals estarien molt més ben preparats per ser els reguladors de la distribució, entre altres raons també perquè un dels reptes de la regulació sempre és l'asimetria d'informació entre empresa i regulador, i aquesta asimetria pot ser menor en els nivells de govern inferiors.

- Els poders locals i regionals podrien contribuir molt més del que ho fan en aquests moments (perquè no està contemplat en la legislació) en l'articulació de sistemes participatius on ajuntaments, representants dels consumidors (residencials i industrials) i empreses (és a dir, els *stakeholders*) poguessin reunir-se i resoldre les seves diferències quan sorgeixen problemes que dificulten el desplegament de programes

d'inversió. Per exemple, aquest sistema es podria aplicar per fer possible la millora de les interconnexions a través del Pirineu entre Espanya i França en el marc de la projectada Euroregió. Aquests mecanismes de participació de tots els interessats sembla tenir força a veure amb els elevats nivells d'inversió que s'han assolit en els estats del PJM.

21. Això no vol dir que no sigui necessària una actuació al nivell de govern més elevat possible:

- És necessària la coordinació del transport d'electricitat en un mercat cada vegada més interconnectat. Les lleis físiques de l'electricitat impliquen una necessitat permanent de gestió i presa de decisions en temps real, per a les quals no hi arribarà a haver mai mecanismes de mercat tan desenvolupats que puguin resoldre aquesta necessitat. En la mesura que les xarxes estan interconnectades, l'àmbit de decisió òptim, aquella àrea territorial on tenen lloc tots els efectes externs, és l'àrea total interconnectada, i per tant ha de tenir abast continental. L'*European Transmission System Operator* (ETSO), que avui coordina les xarxes de transport dels diferents països europeus, s'hauria d'expandir per desenvolupar cada vegada més el rol d'Operador del Sistema en la xarxa europea. Per cert, sovint es fa l'analogia entre reguladors sectorials i bancs

centrals en política monetària, analogia que s'acompanya de la idea que ambdós tipus d'organismes siguin tan independents com sigui possible. Certament, hi ha bones raons perquè la presa de decisions en ambdós àmbits (la regulació de les indústries de xarxa i la política monetària) no estigui condicionada pel cicle polític a curt termini. Però des del meu punt de vista l'analogia correcta no és tant entre banc central i regulador, en el cas de l'electricitat, sinó entre banc central i Operador del Sistema. És aquest darrer al cap i a la fi l'agent que s'acosta més a realitzar les operacions "a mercat obert", en el sentit que intervé directament en els mercats *spot* d'electricitat, respecte al qual es referencien tot un conjunt de mercats *forward*. Des d'aquest punt de vista, més que buscar la creació d'un "regulador" europeu de l'electricitat, s'hauria de buscar, seguint l'analogia amb la política monetària i amb la creació d'un Banc Central Europeu, la creació d'un autèntic Operador Europeu del Sistema.

- Finalment, existeix una necessitat de coordinació en aquests moments entre els diferents mercats que operen en diferents territoris de la Unió. Quan dos mercats amb regles diferents estan interconnectats però no tant com perquè no hi hagi mai congestió, és habitual que en aquests dos mercats les autoritats fixin un preu màxim del mercat majorista d'electricitat. Si aquest preu

és diferent, les empreses de generació tendiran a vendre la seva electricitat a aquell país que fixi un preu màxim (*price cap*) més elevat i que es produeixi el risc de talls de subministrament. Existeix, doncs, una necessitat de coordinació en la fixació de *price caps* en mercats de generació.

22. Fetes aquestes consideracions, ¿com seria una possible redistribució de competències entre els diferents nivells de govern a la Unió Europea, que permetés extreure uns guanys superiors en termes d'eficiència de la combinació entre mecanismes de mercat i mecanismes administratius? Una proposta temptativa seria la següent:

- La Comissió Europea seria responsable de les regles de transport i de la interconnexió, per tal de disposar de la infraestructura bàsica d'un mercat europeu de l'electricitat. Això reduiria substancialment el poder de mercat de les grans empreses d'electricitat sense necessitat de dur a terme traumàtiques reestructuracions industrials i permetria explotar al màxim les externalitats de xarxa.
- Els Estats membres serien els encarregats de decidir sobre la lliure elecció dels consumidors i per tant de fixar les regles pel que fa als mercats minoristes d'electricitat. També podrien tenir esferes de responsabilitat en l'impuls i supervisió de mercats *forward* d'electricitat.

- Les regions i els poders locals podrien ser les responsables de la regulació de la distribució, així com de la regulació i l'establiment de mecanismes de coordinació de *stakeholders* pel que fa a les noves inversions en els diferents segments dels sistemes elèctrics.

Per descomptat, aquesta redistribució de competències no podria funcionar de manera raonable sense l'establiment de mecanismes de coordinació entre els diferents nivells, especialment entre la Comissió i els estats membres pel que fa a la interacció entre generació i transmissió, i entre els estats membres i els poders locals i regionals pel que fa als aspectes d'inversió i mediambientals.

IV. CONCLUSIONS

23. S'han plantejat en les pàgines precedents una sèrie de principis i objectius, basats en part en la teoria econòmica i en part en els propis judicis de valor, sobre els quals caldria basar les noves polítiques microeconòmiques. S'han posat una sèrie d'exemples en el terreny de les fusions, l'estalvi òptim, els mercats elèctrics i la política de defensa de la competència.⁴ Els diferents nivells de govern⁵ tenen possibilitats de desenvolupar un rol actiu per construir economies més eficients i equitatives, però també poden fer les coses malament. En el futur seria desitjable un major diàleg entre macro i microeconomia, i entre experts en política industrial i experts en economia industrial, per impulsar amb rigor iniciatives perdurables en el temps que permetin avançar cap a societats amb un alt nivell de productivitat, benestar i capacitat d'innovació.

⁴ Per a una bona síntesi sobre els estudis actuals en el terreny de la defensa de la competència, vegeu Motta (2004). De totes maneres, està per fer un monogràfic d'ambició semblant que incorpori i desenvolupi els aspectes institucionals (independència i discrecionalitat de les agències i tribunals, federalisme, etc.).

⁵ La recerca acadèmica sobre federalisme fiscal dóna moltes pistes sobre quins són els nivells de govern i els instruments adequats per a les diferents polítiques microeconòmiques. Veure Oates (1999 i 2004). Sobre l'aplicació (al cas dels Estats Units) del federalisme als mercats elèctrics només conec Brennan (2003).

REFERÈNCIES

- Balls, Ed; Grice, Joe; O'Donnell, Gus, 2004. *Microeconomic Reform in Britain: Developing Opportunities for All*. London: HM Treasury and Palgrave Macmillan.
- Brennan, Timothy J., 2003. "State and Federal Roles in Facilitating Electricity Competition: Legal and Economic Perspectives". *Discusión Paper* 03-24, Washington: Resources for The Future.
- Cabral, Luis, 1997. *Economía industrial*. Madrid: McGraw-Hill.
- Motta, Massimo, 2004. *Competition Policy: Theory and Practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Nadal, Miquel; Roca, Joan (Coordinadors), 2003. *La descentralización de la política de defensa de la competencia en España: situación y perspectivas*. Barcelona: Instituto de la Empresa Familiar.
- Oates, Wallace E., 1999. "An Essay on Fiscal Federalism". *Journal of Economic Literature* 37: 1120-1149.
- Oates, Wallace E., 2004. *Toward a Second Generation Theory of Fiscal Federalism*. Manuscrit no publicat.

FUNDACIÓ CARLES PI i SUNYER
D'ESTUDIS AUTONÒMICS i LOCALS

La Fundació Carles Pi i Sunyer d'Estudis Autònomic i Locals és una entitat nascuda de l'impuls d'un conjunt d'autoritats locals de Catalunya. Té una vocació oberta i plural, i integra en el seu patronat persones procedents d'àmbits i institucions diverses.

La Fundació opera com un espai de discussió, elaboració i difusió d'idees en els àmbits del govern i la gestió dels municipis i les comunitats autònomes.

Els treballs i activitats de la Fundació integren perspectives diverses, des del dret, la ciència política, la gestió pública i l'economia pública, i recullen aportacions del món acadèmic català, espanyol i internacional, així com de càrrecs polítics i de professionals de l'administració pública.

La Fundació ha establert convenis i acords amb diferents institucions, universitats i centres d'investigació, amb els quals desenvolupa projectes en comú.

PATRONAT

Ajuntament de Barcelona
Ajuntament de Girona
Ajuntament de Lleida
Ajuntament de Tarragona
Diputació de Barcelona
Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana
de Barcelona
Ministerio de Administraciones Públicas

Josep M. Ainaud de Lasarte
Enric Argullol Murgadas
Josep M. Bricall Masip
Francesc Caminal i Badia
Jaume Galofré i Crespi
Pere Grases González
Joan B. Isart i López
Ernest Maragall i Mira
Pasqual Maragall i Mira
Manuel Mas i Estela
José Mª Mena Álvarez
Josep Montilla Aguilera

Ramon Mullerat i Balmaña
Joaquim Nadal i Farreras
David Pérez Maynar
Carles Pi-Sunyer i Arguimbau
Carolina Pi-Sunyer i Cuberta
Núria Pi-Sunyer i Cuberta
Oriol Pi-Sunyer i Cuberta
Antoni Serra i Ramoneda
Jordi Solé Tura
Guillem Vidal i Andreu
Eulàlia Vintró i Castells

President: *Àngel Garcia i Fontanet*
Vicepresident: *Antoni Castells i Oliveres*
Secretari: *Josep M. Socías i Humbert*
Directora: *Meritxell Batet i Lamaña*

ACTIVITATS

Seminaris de treball

Reunions intensives de discussió i intercanvi entre experts.

Presentacions tècniques

D'experiències de gestió i d'investigacions acadèmiques.

Jornades, Conferències i Taules Rodones

Sessions obertes de divulgació i debat.

Premi Carles Pi i Sunyer

Anualment es convocarà sobre temes que es considerin d'actualitat dins del marc dels estudis autonòmics i locals.

SERVEIS

Banc de Bones Pràctiques

Identifica, sistematitza i difon experiències innovadores de govern i gestió als municipis i les comunitats autònomes.

Observatori del Govern Local

Elaboració d'una Enquesta als Municipis de Catalunya per tal de cobrir el dèficit d'informació existent sobre la realitat municipal.

Fons documental

La Fundació recull documentació sobre govern local, autonomies i federalisme. Aquest fons documental és consultable també a través de la nostra pàgina web.

loc@l

Llista de correu electrònic sobre govern local, federalisme i autonomies. Per subscriure's i difondre missatges a la llista cal enviar un correu electrònic a local@pisunyer.org

Arxiu Carles Pi i Sunyer

Arxiu particular de Carles Pi i Sunyer sobre la Guerra Civil i l'exili: correspondència i documents de l'època.

PUBLICACIONS

Informes Pi i Sunyer

Estudis en profunditat que analitzen l'estat de la qüestió en matèries com el govern local, comunitats autònomes o justícia, i realitzen propostes en funció d'aquestes anàlisis.

Estudis

Treballs de recerca de caràcter monogràfic impulsats per la Fundació.

Documents Pi i Sunyer

Compilacions de textos, ponències i articles d'interès per a governs locals i autonòmics. Es posaran també a l'abast tesis, tesines i treballs d'investigació acadèmica sobre la matèria.

Punts de Vista

Textos breus que presenten visions crítiques i propostes substantives adreçades a renovar la política i la gestió en els governs territorials.

Notes de Treball

Documents de síntesi dels Seminaris de Treball realitzats a la Fundació.

Quaderns de l'Arxiu Pi i Sunyer

Recull originals de l'Arxiu Pi i Sunyer en edicions crítiques, així com investigacions sobre la Guerra Civil, l'exili i el primer franquisme a Catalunya.

Documents d'Història

Sèrie Segona República

Sèrie Exili

Sèrie Franquisme

Informes Pi i Sunyer

Informe Pi i Sunyer sobre Gobierno Local en España. *Francisco Longo* (dir.)

Informe Pi i Sunyer sobre Gobierno Local en las democracias avanzadas. *Francisco Longo* (dir.) (*EXHAURIT*)

Informe Pi i Sunyer sobre Comunidades Autónomas 1995-1996. *Manuel Ballbé, Joaquim Ferret* (dirs.)

Informe Pi i Sunyer sobre la Justícia a Catalunya (versió en català i castellà). *Jaume Galofré* (dir.)

Informe Pi i Sunyer sobre l'Administració de la Generalitat de Catalunya

Informe Pi i Sunyer sobre l'ampliació de competències municipals

Informe Pi i Sunyer sobre el desarrollo autonómico y la incorporación de los principios de la Unión Europea. *Jaume Galofré* (coord.)

Documents

1. Regiones y ciudades ante la Unión Europea
2. La Llei Municipal de Catalunya de 1934
3. El acceso de los Entes Locales al Tribunal Constitucional y la protección de la Autonomía Local
4. Nuevas orientaciones en Política y Gestión Urbana
5. Federalismo y subsidiariedad en Italia (*EXHAURIT*)
6. Estratègies per al desenvolupament econòmic i social en l'àmbit local
7. Optimizar la organización municipal
8. Mediació i resolució alternativa de conflictes als municipis (*EXHAURIT*)
9. El nuevo ordenamiento de las autonomías locales en Italia: entre continuidad y reforma
10. Informe mundial y Declaración de Berlín sobre el futuro urbano. Urban 21 (*EXHAURIT*)
11. Técnicas de gestión de calidad en la Administración Pública: CAF. El Marco Común de Evaluación
12. La Gestión Pública Intergubernamental en la Unión Europea

13. Conferencia de Riga sobre la democracia local en los albores del siglo XXI
14. Los altos cargos: entre la política y la administración
15. Evaluación sobre la corrupción en España
16. Las actuaciones municipales en Cataluña en el ámbito de la inmigración
17. La política báltica de la Unión Europea. El caso de Kaliningrado
18. La Reforma de la Organización Territorial de la Administración del Estado Portugués
19. La participación de los ciudadanos en la vida pública local
20. La reforma constitucional del sistema regional italià
21. Jornada sobre la corrupción en España, hoy. Situación y expectativas
22. Ética pública en el nivel local. Paquete de iniciativas modelo
23. Propuesta de indicadores básicos de gestión de servicios públicos locales
24. La mediació comunitària: municipi, comunitat i conflicte
25. Criterios para detectar buenas prácticas locales

Punts de Vista

1. Fortalecer la conciencia de comunidad: ¿qué rol para los gobiernos locales? *Frank Benest*
2. Notas sobre el principio de subsidiariedad y el gobierno local. *Luciano Parejo*
3. El futur dels ajuntaments: vuit visions. *Diversos autors*
4. Vint anys d'ajuntaments democràtics: opinions a la premsa. *Diversos autors*
5. El dictamen sobre la secesión de Quebec: un comentario. *Carmen Chacón i Agustín Ruiz Robledo*
6. Marketing de servicios municipales. *Toni Puig*
7. La Carta municipal de Barcelona en la reforma del Régimen Local. *Tomàs Font*
8. L'accés dels estrangers no comunitaris a la funció pública local: un canvi cap a la igualtat. *Francesc Consuegra*
9. Cargos locales y derecho fundamental a la participación política. *Enrique Belda Pérez-Pedrero (EXHAURIT)*
10. La Llei Orgànica d'Universitats: quina aportació al futur de la universitat? *Eva Pons*
11. El conflicte d'Orient Mitjà: població, territori i poder polític. *Pere Vilanova*

12. Estabilitat pressupostària, autonomia i finançament de la inversió pública. *Antoni Castells*
13. El nacimiento de la Corte Penal Internacional. *Antoni Pigrau Solé*
14. Reflexiones a propósito de la Carta de los Derechos Fundamentales de la Unión Europea. *Víctor Ferreres*
15. La resistencia de la economía palestina. *Salah Jamal*
16. La reforma de l'organització comarcal de Catalunya. *Robert Casadevall i Camps*
17. Poesía y Derecho Constitucional: una conversación. *Peter Häberle i Hèctor López Bofill*

Estudis

1. La Provincia en el Estado de las Autonomías. *Diversos autors*
2. Gestió pública del turisme. Manual per a les administracions locals de les zones interiors. *Joan Cals (dir.)*
3. El Consell Tributari Municipal de Barcelona. *Diversos autors*
4. Gobierno local y modelo gerencial. Reflexiones y propuestas para fortalecer la función directiva en los municipios. *Diversos autors*
5. Los retos de la Justicia en el siglo XXI. Reflexiones sobre la situación actual y las perspectivas de futuro del Poder Judicial. *Diversos autors*
6. El "model europeu" de cohesió econòmica i social. *Diversos autors*
7. Jornades sobre el model d'organització territorial de Catalunya
8. Inmigración y Política urbana en la Región Metropolitana de Barcelona. *Eduard Rodríguez Villaescusa (EXHAURIT)*
9. Els menors immigrants en desemparament a Catalunya. *Eliseo Aja, David Moya (dirs.)*
10. La pluralitat i diversitat en la gestió dels serveis públics locals

Notes de Treball

1. Las Administraciones Locales ante el futuro Estatuto de la Función Pública
2. Proyecto de Ley Reguladora de la Jurisdicción Contencioso-administrativa
3. Las Administraciones Locales ante la modificación de la Ley 30/1992, de Régimen Jurídico de las Administraciones Públicas y del Procedimiento Administrativo Común

4. Indicadores de Gestión para las Entidades Públicas
5. L'aplicació de la Llei de la intervenció integral de l'administració ambiental
6. Contratación pública local: propuestas de reforma
7. La Mediació Comunitària als Estats Units
8. Gobernabilidad Local y Participación Ciudadana
9. Grans Ciutats: La Carta Municipal de Barcelona
10. Municipis i Urbanisme. Tertúlies locals núm. 2

Papers de Recerca

1. La cooperación transestatal entre autoridades regionales y locales. *Neus Gómez*
2. La descentralización en Barcelona y Birmingham. *Moisés Amorós*
3. La devolution en el Reino Unido: Gales, Escocia e Irlanda del Norte. *Neus Oliveras*
4. Gobierno Local y desarrollo en Suecia: el caso del Condado de Västerbotten. *Pedro Luis Pérez Guerrero*
5. Reflexiones sobre la moción de censura al alcalde: evolución, comportamientos y regulación actual.
J. L. Martínez-Alonso Camps i Jaume Magre Ferran

EuropaFutura.org

0. La participación de las regiones en Europa
1. Perspectivas actuales del proceso de integración europea
2. La Convención y la reforma institucional de la Unión Europea
3. La delimitación de competencias entre la Unión y los estados, con especial consideración al nivel regional
5. Las posiciones políticas en el debate sobre el futuro de la UE en la Convención

Fora de col·lecció

Anuario de Hacienda Local. 1998

Indicadors de gestió per a les entitats públiques

Documents AECA: Principis de comptabilitat de Gestió, núm. 16.

Barcelona: Gobierno y Gestión de la Ciudad

Editat i distribuït per Ediciones Díaz de Santos, tel. 91-431 24 82.

Las balanzas fiscales de las Comunidades Autónomas (1991-1996)

Diversos autors

La Carta Municipal de Barcelona y el ordenamiento local

Alfredo Galán Galán

Convivència, Seguretat i Justícia a Barcelona

Joan Clos, alcalde de Barcelona

Poder local y guetos urbanos

Juli Ponce Solé

Reflexions al voltant de la Llei electoral catalana

Coeditat amb l'ICPS

El proyecto de nueva Constitución europea: balance de los trabajos de la Convención sobre el Futuro de Europa

Coeditat amb l'Institut d'Estudis Autònoms

DISTRIBUCIÓ I VENDA

- Les publicacions de la Fundació es troben a les principals llibreries d'Espanya; entre d'altres, a Barcelona:
 - A la Llibreria de la Diputació (C/ Londres, 55. Barcelona, tel. 93 402 25 00)
 - A la Llibreria Marcial Pons (C/ Provença, 249. Barcelona, tel. 93 487 39 99)
- Distribuïdora Marcial Pons, tel. 91 304 33 03.

PUBLICACIONS
ARXIU PI I SUNYER

Quaderns de l'Arxiu Pi i Sunyer

1. La situació a Catalunya i Espanya els anys 1945-1946/Informe de les gestions fetes a Barcelona l'any 1947. (*EXHAURIT*)
2. Viure el primer exili: cartes britàniques de Pere Bosch i Gimpera, 1939-1940. (*EXHAURIT*)
3. Des dels camps. Cartes de refugiats i internats al Migdia francès l'any 1939. (*EXHAURIT*)
4. La cultura catalana en el primer exili (1939-1940). Cartes d'escriptors, intel·lectuals i científics
Maria Campillo i Francesc Vilanova (eds.)

Documents d'Història

Sèrie Franquisme 1. Franco a Barcelona

Memòries de Carles Pi i Sunyer

1939. Memòries del primer exili. *Xavier Luna Batlle i Francesc Vilanova* (eds.)

DISTRIBUCIÓ I VENDA

- Les publicacions de l'Arxiu es troben a les principals llibreries d'Espanya; entre d'altres, a Barcelona:
 - A la Llibreria de la Diputació (C/ Londres, 55. Barcelona, tel. 93 402 25 00)
 - A la Llibreria Marcial Pons (C/ Provença, 249. Barcelona, tel. 93 487 39 99)
- Distribuïdora Marcial Pons, tel. 91 304 33 03.